

Maruf, M. ve Topçu, T. (2020). "İşletme ve İktisat Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin ve İnovasyon Becerilerinin İncelenmesi: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Örneği". *İktisadi ve İdari Yaklaşımlar Dergisi*, 2 (2), s. 163-179.

İŞLETME ve İKTİSAT BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİN ve İNOVASYON BECERİLERİNİN İNCELENMESİ: KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Examination of Entrepreneurship Trends and Innovation Skills of Business and
Economics Students: Kırşehir Ahi Evran University Case

Muhammed MARUF¹, Tuğçe TOPÇU²

ÖZET

Geçmiş 18. yüzyılın başlarına dayanan girişimcilik günümüzde gereken çabayı ve zamanı harcayarak belirli riskler alınması sonucunda bireysel tatmin elde etme ve ekonomik olarak bir değer yaratma süreci olarak tanımlanabilmektedir. Girişimcilik yapısı itibari ile bir süreçtir ve girişimciliğin ülkenin refahı ve gelişimi üzerinde birçok etkisi bulunmaktadır. Diğer yandan+ inovasyon kelimesinin Türkçe olarak bir karşılığı bulunamamak ile birlikte yenilik olarak kullanılmakta ve belirli bir fikrin ortaya çıkması ile başlayan ve bu fikrin bireyler tarafından değer kazanması ile son bulan bir süreç olarak nitelendirilmektedir. İşletmeler rekabet avantajı sağlayabilmek ve kendilerini geliştirebilmek için sürekli bir yeniliğe ihtiyaç duyarlar ve buna bağlı olarak inovasyon, girişimcilerin vazgeçilmez araçlarından birisi olarak karşımıza çıkar. Bu bağlamda araştırmanın amacı; Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde eğitim görmekte olan işletme ve iktisat bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin ve inovasyon becerilerinin incelenmesi ve bu iki kavram arasındaki ilişkinin ortaya konulmasıdır. Araştırma, tanımlayıcı nitelikte bir çalışma olup, nicel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinden 348 işletme öğrencisi, 373 İktisat öğrencisi olmak üzere toplamda 721 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma araştırmaya katılmayı kabul eden 287 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen verilerin analizi SPSS 22.00 paket programıyla yapılmıştır. Araştırmada gruplar arası ortalama farklılıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda kadın ve erkek katılımcıların girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir. Buna

1 Dr. Öğr. Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ORCID: 0000-0002-5388-639X, draahmetmaruf@gmail.com

2 Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Doktora Programı, ORCID: 0000-0001-9471-6744, tugcetopcu95@hotmail.com

bağlı olarak erkek öğrencilerin girişimcilik düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların girişimcilik ve yenilikçilik düzeylerinin sınıflar arasında farklılık arz etme durumu da analiz edilmiş ancak sınıflar arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, İnovasyon, Üniversitesi

ABSTRACT

Entrepreneurship, which dates back to the beginning of the 18th century, can now be defined as a process of achieving individual satisfaction and creating value economically as a result of taking certain risks by spending the necessary effort and time. Entrepreneurship is a process based on structure, and entrepreneurship has many effects on the welfare and development of the country. On the other hand are used as a Turkish equivalent of the word "innovation" be found, along with novelty, and with the emergence of a particular idea, and this idea is considered by individuals as a process which ends with appreciation began. Businesses need constant innovation in order to provide a competitive advantage and improve themselves, and accordingly, innovation comes across as one of the indispensable tools of entrepreneurs. In this context, the aim of the research is to examine the entrepreneurial tendencies and innovation skills of the students of the Department of business and Economics who are studying at Kırşehir Ahi Evran University and to reveal the relationship between these two concepts.

The research is a descriptive study and the quantitative research pattern was used. The research universe consists of 721 students, including 348 business students from Kırşehir Ahi Evran University and 373 economics students. The study was conducted on 287 students who agreed to participate in the study. Analysis of the data obtained from the research was carried out using the SPSS 22.00 package program. An independent intergroup t test was performed in the study.

As a result of the research, it was observed that there was a significant difference between the levels of entrepreneurship of male and female participants. Accordingly, the level of entrepreneurship of male students was found to be higher. The fact that participants' levels of entrepreneurship and innovation differ between classes was also analyzed, but no significant differences were found between classes.

Keywords: Entrepreneur, Innovation, University

GİRİŞ

Günümüz dünyasında küresel rekabet ortamı her geçen gün giderek gelişmektedir. Buna bağlı olarak girişimciliğin gelişmesi ile birlikte yeni fırsatlar ortaya koyan gelişmiş mal/hizmetler ortaya çıkmaktadır (Ballı, 2017: 1). Girişimcilik ile birlikte yeni fikirler üretim faktörleri ile bir araya getirilerek üretim gerçekleştirilmiştir. Girişimciliğin gelişmesi ile yalnızca ekonomik kalkınma değil istihdam yaratma ve toplumların refah düzeylerinin artması da sağlanmıştır (Aşkın, vd. 2011: 55). Girişimciliğin olmazsa olmazlarından birisi ise yenilikçiliktir. Morgan'a göre yaratıcı düşüncenin ticaretleşmesi ile

birlikte yenilikçilik ortaya çıkmaktadır. Peter Drucker'e göre ise yenilikçilik girişimciliğin en önemli parçalarından biridir. Drucker'e göre girişimci değişimleri farkeder ve bu değişimleri fırsata çevirir (Gümüşoğlu ve Karaöz, 2014: 99). Buna göre sürdürülebilir bir yaşam için girişimcilik ile inovasyon iç içe geçmiş faaliyetler olmak durumundadır (Keskin, 2018: 186). Yapılan çeşitli araştırmalarda üniversite öğrencilerinin girişimcilik ve inovasyon eğilimlerini ele alan birkaç çalışmadan söz etmek mümkündür.

Üniversitelerde verilen eğitimin, öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine ve inovasyon becerilerine yönelik bakış açılarını önemli oranda etkilediği düşünülmektedir. Buna bağlı olarak bu çalışmada Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde eğitim gören işletme ve iktisat bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin ve inovasyon becerilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak öncelikle girişimcilik kavramı, girişimcinin amaçları ve özellikleri, girişimcilik süreci, türleri ve girişimciliğin önemi, inovasyon kavramı, inovasyonun türleri, süreci ve avantajları, girişimcilik ve inovasyon ilişkisi hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Sonrasında araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracı ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra toplanan veriler analiz edilerek açıklanmıştır. Son olarak ise sonuç, tartışma ve öneriler kısmı yer almaktadır.

Korkmaz (2000) tarafından öğrencilerin girişimcilik özelliklerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada gençlerin, yeniliklere açık ve belirli ölçüde risklere katlanabilen kişiler oldukları görülmüştür. Buna karşın olarak yaratıcılığın öğelerinden olan hayal kurma, orijinal olma ve sezgilere güvenme gibi konularda çekingen oldukları gözlemlenmiştir. Naktiyok ve Timuroğlu (2009) tarafından yapılan öğrencilerin motivasyonel değerlerinin, girişimcilik niyeti üzerine etkisini araştıran bir çalışmada, çalışmanın temel amacını destekler nitelikte öğrencilerin girişimcilik niyeti ile değişime açıklık ve kendisi ile ilgili değerler arasında olumlu yönlü ve kuvvetli bir ilişki görülmektedir.

İşcan ve Kaygın (2011) tarafından üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda daha önce girişimcilik faaliyetinde bulunmuş öğrencilerin, kendine güven, yenilik, kontrol odağına sahip olma ve belirsizliğe karşı tolerans gösterme konularında daha önce girişimcilik faaliyetinde bulunmamış öğrencilerden daha başarılı oldukları görülmüştür. Salako ve Aromu (2016) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada ise işletme, iktisat ve muhasebe bölümü öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini hangi ortamlarda daha iyi geliştirdikleri incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre üniversitede verilen derslerin uygulamaları ve üniversite dışında alanları ile ilgili pratikleri öğrencilerin girişimciliklerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Cevher (2016) tarafından girişimcilik eğitimi alan işletme yönetimi bölümü öğrencilerinin girişimcilik faaliyetleri algısında "yenilikçilik ve farklılık" anlayışını ortaya koymak amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında ise dönem içerisindeki girişimcilik derslerinde sürekli tekrar edilen "farklılık ve yenilik yapma, yeni ürün veya hizmet" vurgusunun öğrencilerde bir farkındalık oluşturduğu görülmüştür. Yılmaz ve diğerleri (2018)'nin yaptığı bir çalışmada girişimcilik dersi alıyor olmanın Kırgızistan ve Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerine olan etkisi incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre girişimcilik dersi alan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri olumlu yönde etkilediği ve ders alan öğrencilerin girişimcilik eğilim ortalamaları almanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

İncebacak ve diğerleri (2018)'nin yapmış olduğu çalışmanın sonucunda ise öğretmenlerin yenilik ve inovasyon kavramlarını birbirinden farklı tanımladığı görülmüştür. İnovasyon kelimesinin anlamını doğrudan yenilik olarak değilde çok daha geniş ve kapsayıcı şekilde tanımladıkları görülmektedir. Bodur (2018) tarafından hemşirelik öğrencilerinin inovasyon düzeyleri ve girişimcilik eğilimlerini ve aralarındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan çalışmanın sonucunda hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik düzeylerinin düşük olduğu, yeniliklere karşı sorgulayıcı özelliklere sahip oldukları ve ortalamanın üstünde girişimciliğe sahip olup girişimciliğe açık oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Paço ve diğerleri (2015) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilerin girişimcilik ve inovasyon düzeyleri branş ve bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında işletme bölümü ve beden eğitimi branşlarındaki kız ve erkek öğrencilerin girişimcilik ve inovasyon düzeyleri arasında anlamlı farklılar gözlemlenmiştir. Ayrıca çalışmada eğitim değişkeninin dışındaki kişisel ve psikolojik faktörlerinde girişimcilik ve inovasyon düzeylerinde etkili olduğu görülmüştür (Haji, 2018: 40).

Karimi ve diğerleri (2012)'nin bir çalışmasında ise öğrencilerin üniversite eğitimlerinin niteliği onların girişimcilik ve inovasyon becerilerini nasıl etkilediği araştırılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre eğitim sürecinde yaratıcılık ve girişimciliği destekleyen nitelikli öğretim uygulamaları üniversite öğrencilerinin girişimcilik ve inovasyon becerilerini arttırdığı görülmüştür (Haji, 2018: 38).

1. GİRİŞİMCİLİK

Geçmiş 18. yüzyılın başlarına dayanan girişimcilik kavramı ilk kez İrlandalı ekonomist Richard Cantillon tarafından kullanılmıştır. Cantillon girişimcilik sözcüğünü bu tarihte “*yeni bir girişimin mali riski içeren arbitraj biçimlerini yerine getirmeye istekli*” olan bireylere atıf yaparak kullanmıştır (Haji, 2018: 3). Latince “İntare” kökünden gelen girişimci kavramı, entrepreneur yani ilk başlayan, girişen anlamına gelmektedir (Uluyol, 2013: 351). 21. yüzyılda ise bu tanım farklılaşarak daha fazla yenilik yapabilme, fırsatları değerlendirebilme ve ticari anlamda uygulanabilir hale gelme anlamlarında kullanılmıştır (Şahbaz, 2017: 29).

Girişim bir işe başlamak için harekete geçme hali olarak tanımlanırken, girişimci üretim faktörlerini bir araya getiren, kar amacı güden ve girişimlerinin sonucunda ortaya çıkabilecek risklere katlanan kişi olarak tanımlanmaktadır (İlter, 2016: 1).

Girişimcilik ise en dar anlamıyla, bir örgütü kurma belirlenen kaynakları ekonomik olarak kullanma ve harekete geçirme olarak tanımlanmaktadır (İrmiş ve Özdemir, 2011: 139). Diğer bir deyişle girişimcilik gerekli çaba ve zaman harcayarak sosyal, ekonomik ve fiziksel riskler alınması sonucunda bireysel tatmin ve ekonomik ödüller elde etmeyi içeren bir değer yaratma sürecidir. Girişimci ise başkaları tarafından fark edilemeyen ve görülemeyen olayları ortaya çıkaran ve anlam kazandıran kişidir (Doğan, 2010: 29). Buna göre girişimcinin başlıca amaçları şunlardır (Küçük, 2017: 29);

- İşletmenin stratejisini belirlemek,
- Yönetim ve organizasyon politikalarını belirlemek,

- Üretim faktörlerinin temin etmek ve üretime geçmek,
- Yeni mal ve hizmetler bulmak,
- Yeni üretim ve dağıtım yöntemleri geliştirmek,
- Çevreyi takip ederek karşısına çıkan fırsatları değerlendirmek ve tehditler için tedbir almak,
- Teknolojide meydana gelen değişimler ve gelişmeleri üretim sürecine uygulamak,
- Çeşitli riskleri karşılamak ve faaliyetlerin daha ucuz ve kaliteli yapılabilmesi için sürekli çaba göstermektir.

Girişimcileri diğer insanlardan ayıran birçok özellik ve beceri bulunmaktadır ve bunlara sahip olan bireylerin girişimci faaliyetlere yatkınlığı diğerlerine göre daha yüksektir (Raab vd., 2005: 75). Girişimci vizyon sahibidir, yenilikçidir, yaratıcıdır, yüksek enerji seviyesine sahiptir, belirsizliğe ve başarısızlığa karşı toleranslıdır, içsel kontrole sahiptir, kendine güvenir ve iyimserdir, risk alır (Doğan, 2010: 30). Bu özelliklerin yanı sıra bu alanda başarılı olan kişilerin diğerlerinden farklı düşünceleri, yüksek sosyal beceriye ve girişimci bir ruha sahip olmaları gerekmektedir.

Girişimcilik yapısı itibari ile bir süreçtir ve bu süreç bazı yazarlara göre fırsatları değerlendirme ile bazı yazarlara göre ise yeniliği keşfetme ile başlamaktadır. Hisrich, Peters ve Stepherd'a göre girişimcilik süreci şu şekildedir (Çatı, 2016: 16-17);

Şekil - 1: Girişimcilik Süreci

Buna göre girişimci ilk olarak bir fırsat bulmalı ve bu fırsatı geliştirmelidir. Daha sonra bu fırsatı değerlendirmek için bir iş planı geliştirmeli ve bunun için ihtiyaç duyduğu kaynakları temin etmelidir. Son olarak işletmesini kurarak yönetmelidir.

Literatür incelendiğinde girişimlerin sınıflandırılması ile ilgili birçok savın ortaya konulduğu görülmektedir. Girişimcilik sürecinin başlangıç esaslarına bakılarak girişimciliği temel olarak yenilikçi girişimcilik ve fırsat girişimciliği olarak ikiye ayırmak mümkündür. Yenilikçi girişimcilik ile Fırsat girişimciliği süreçleri sonunda toplumun ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetlerin üretilmesi amaçlanır ve her iki girişimcilik türü de belirli riskleri üstlenmeyi gerektirir (Tikici ve Aksoy, 2009: 18).

Yenilikçi Girişimcilik: Mevcut olan mal veya hizmeti, ya da yeni bir fikir veya buluşu birçok yönden iyileştirerek pazara sunmak olarak tanımlanmaktadır. Yenilikçi girişimciler işletmeyi yeniden organize eden kişilerdir (Top, 2006: 12).

Fırsat Girişimciliği: Pazardaki mevcut fırsatları veya potansiyel fırsatları görüp mevcut mal veya hizmeti pazara sunmak olarak tanımlanmaktadır. Fırsatçı girişimci fırsatları kollar ve buna göre yatırımlar yapar (Küçük, 2017: 53).

Girişimciliğin bir ülkenin gelişmesinde ve kalkınmasında, toplumsal refahın arttırılmasında, rekabetin gelişmesinde, istihdam sorununun çözülmesinde ve pek çok alanda önemli bir rolü vardır (Uluyol, 2013: 353). Temel olarak girişimciliğin önemi iki bakış açısıyla incelenmektedir. Birinci bireyin gelişimi açısından önemi ikincisi ise toplumsal ve bireysel yararları açısından önemlidir (Küçük, 2017: 74).

Girişimciliği bireyin gelişimi açısından önemli kılan unsurlar; insanın yeteneklerinin ortaya çıkarılması, insanın dünyadaki farklılığının farkına varması, kendini hatırlaması ve kendisine fırsat vermesi, kendini başarması ve temel görevlerinin farkına varmasıdır (Küçük, 2017: 74). Girişimciliğin toplumsal ve bireysel yararları açısından önemine bakıldığından ise bireylere iş ve kendi işlerinin patronu olma avantajı sağlar. Farklı bakışların çözüm sürecine katılımlarını, farklı cinsiyet, yaş ve zekâyâ sahip insanların sahaya çıkmasına olanak sağlar. Farklı ihtiyaç ve beklentileri olan insanların düşüncelerini paylaşmalarına olanak sağlar. Farklı eğitim ve yeteneğe sahip bireylerin bir araya gelerek sinerji oluşturmalarını sağlar. Yeni fikirlerin ortaya çıkmasını sağlar ve insan ihtiyaçlarının daha iyi şekilde karşılanmasına yardımcı olur. Yeni teknolojilerin gelişmesini katkıda bulunarak rekabet avantajı sağlar. Yeni iş alanlarının ortaya çıkmasını ve böylelikle iş üretilmesine, istihdama ve üretime katkı sağlar (Küçük, 2017: 74-75).

2. AMAÇ VE YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı; Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde eğitim görmekte olan işletme ve iktisat bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin ve inovasyon becerilerinin incelenmesi ve bu iki kavram arasındaki ilişkinin ortaya konulmasıdır. Bu çalışma ile aynı zamanda işletme ve iktisat bölümü öğrencilerinin; girişimcilik ve inovasyon becerilerinin analiz edilmesi hedeflenmektedir. Üniversitelerde verilen eğitimlerin, öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ve inovasyon becerilerini etkilediği düşünülmektedir. Veri toplama aracı olarak anket tekniği uygulanmıştır. Anket çerçevesinde; Girişimcilik ölçeği olarak Yılmaz ve Sümbül (2009) tarafından üniversite öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen 36 maddelik girişimcilik ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 36 maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır ve 1: “Hiçbir zaman”, 5: “Çok Sık” olacak şekilde beşli likert ölçeği formundadır. Ölçekten elde edilen veriler kullanılarak her bir itemdan elde edilen puan toplanarak her bir katılımcının girişimcilik düzeyi elde edilmektedir. Ölçekten elde edilen girişimcilik skorlarına göre katılımcıların girişimcilik düzeylerinin analiz edilmesinde aşağıdaki sınıflandırma ölçütleri kullanılmaktadır.

Tablo - 1: Girişimcilik Skorlarına Göre Katılımcıların Girişimcilik Düzeyleri

Puan	Girişimcilik Seviyesi
36 - 64	Çok Düşük Girişimcilik
65 - 92	Düşük Girişimcilik
93 - 123	Orta Düzeyde Girişimcilik
124 - 151	Yüksek Girişimcilik
152 - 180	Çok Yüksek Girişimcilik

Kaynak: Yılmaz ve Sünbül, 2009: 198

İnovasyon (Yenilikçilik) ölçeği olarak ise Hurt, Joseph ve Cook (1977) tarafından geliştirilen ve Kılıçer ve Odabaşı (2010) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılarak Türkçe'ye uyarlanan "Bireysel yenilikçilik ölçeği" kullanılmıştır. Söz konusu ölçek tek boyut ve 20 maddeden oluşmaktadır ve beşli likert ölçeği formundadır. Ölçek maddelerinin 12'si pozitif (1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 18. ve 19. maddeler), 8'i negatif sorulardan (4, 6, 7, 10, 13, 15, 17. ve 20. maddeler) oluşmaktadır. Ölçek yardımıyla yenilikçilik puanı; pozitif maddelerden alınan toplam puandan negatif maddelerden alınan toplam puanın çıkarılmasıyla elde edilen puana 42 puan eklenmesiyle hesaplanmaktadır. Buna bağlı olarak ölçek yardımıyla en düşük 14, en yüksek ise 94 puan alınabilmektedir. Ölçek üzerinden hesaplanan puanlara göre bireyler yenilikçilik bağlamında aşağıdaki tabloda kategorize edilebilmektedir.

Tablo - 2: Bireylerin Yenilikçilik Bağlamında Kategorize Edilmesi

Puan	Yenilikçilik
46 ve altı puan	"Gelenekçi"
46 - 56 arası puan	"Kuşkucu"
57 - 68 arası puan	"Sorgulayıcı"
69 - 80 arası puan	"Öncü"
80 ve üzeri puan	"Yenilikçi"

Kaynak: (Kılıçer ve Odabaşı, 2010: 153).

Ayrıca ölçek yardımıyla hesaplanan puana göre genel olarak bireylerin yenilikçilik düzeyleri hakkında da değerlendirmede bulunulabilmektedir. Buna göre; 68 üstü puan alan bireyler oldukça yenilikçi olarak değerlendirilirken, 64 altı puan alan bireyler yenilikçilikte düşük olarak yorumlanmaktadır (Kılıçer ve Odabaşı, 2010: 153).

3. İNOVASYON (BİREYSEL YENİLİKÇİLİK)

Türkçeye İngilizceden geçen inovasyon sözcüğünün temeli Latince *innovatio* sözüne dayanmaktadır. İnovasyon sözcüğü köken olarak "yenilik, icat, yeni bir fikir, yenileştirme, yeni bir yöntem ortaya atma" olarak tanımlanabilir (Akalin, 2009: 483-484). Tarihsel süreç olarak bakıldığında inovasyon kelimesi ilk olarak 19. Yüzyılın sonlarında Avusturyalı iktisatçı ve siyaset bilimci Joseph Schumpeter'in yazdığı bir kitapta kullanılmış ve "kalkınmanın itici gücü" olarak tanımlanmıştır (Tamer, 2009).

Alan yazında inovasyon kavramının tanımı üzerine bir görüş birliği bulunmamaktadır. Buna bağlı farklı araştırmacılar kendi düşüncelerine göre bir tanım yapmışlardır. Fakat bunlardan hiçbiri Schumpeter'in tanımı kadar etkili olmamıştır. Schumpeter'e göre inovasyon "mevcuttaki kaynakların yeni bileşenler olarak sunulması" olarak tanımlanmıştır (Çatı, 2016: 100). İnovasyon kelimesinin tam olarak Türkçe bir karşılığı bulunmamakla birlikte "yenilik" anlamında kullanılmaktadır. İnovasyon kavramı ve yenilik kavramı bir arada kullanıldığında 'yeni bir ürün', 'yeni bir ürünün geliştirilmesi süreci' ve 'yeni bir ürünün kullanım süreci' olmak üzere üç farklı anlam ortaya çıkmaktadır (Haji, 2018: 16-17).

İnovasyonun beş temel biçimi vardır. Bunlar (Tuncel, 2012: 86);

- Ürün inovasyonu olarak belirtilen yeni üretim maddeleri ile ürünlerin geliştirilmesi,
- Süreç inovasyonu olarak belirtilen yeni üretim metotları ile yeni tekniklerin kullanılması,
- Yeni pazarlama olanaklarının ve pazarların gelişmesi,
- Yeni hammadde kaynaklarının kullanıma girmesi,
- Örgütsel inovasyon olarak nitelendirilen yeni endüstriyel örgütlenmeler ile iş yapma biçimindeki değişmelerin yapılmasıdır.

Buna göre inovasyon ürün, süreç, pazarlama ve örgütsel inovasyon olarak sınıflandırmak mümkündür.

Ürün İnovasyonu: Bir işletmenin müşterilere sunduğu ürün ve hizmetlerde meydana getirdiği değişiklikler olarak tanımlanmaktadır. Ürün inovasyonu işletmelerin pazarda varlıklarını sürdürmelerini ve aynı zamanda rekabetçi konumlarını geliştirmelerini sağlamaktadır (Şahbaz, 2017: 23).

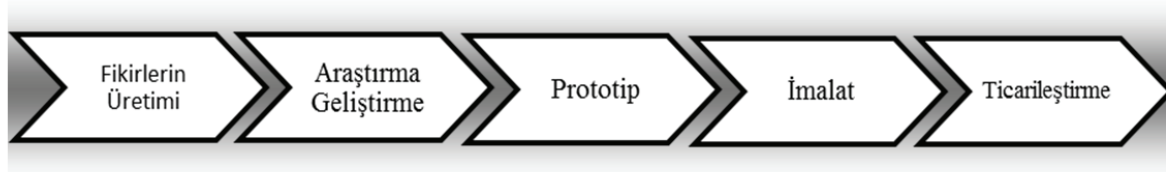
Süreç İnovasyonu: İşletmenin ürünlerini veya hizmetlerini üretebilmesi sürecinde ürün veya hizmet girdilerini örgütlemek ve birleştirmek için yeni yollar bulması olarak tanımlanmaktadır (Keskin, 2018: 188).

Pazarlama İnovasyonu: Bir ürünün tasarımı, ambalajlanması, konumlandırılması, tanıtımı veya fiyatlandırılmasındaki önemli değişiklikleri içerisine alan yeni bir pazarlama yöntemi olarak nitelendirilmektedir (Soylu ve Öztürk Göl, 2010: 117).

Örgütsel İnovasyon: Yönetimsel maliyetleri veya işlem maliyetlerini düşürerek performansı iyileştirmeyi ve rekabet avantajı sağlamayı amaçlayan işletmenin; iş yeri organizasyonlarında veya iş yapış yöntemlerinde büyük çapta değiştirilmiş kurumsal stratejileri uygulaması olarak tanımlanmaktadır (Kanber, 2010: 10).

İnovasyon belirli bir fikrin ortaya çıkması ile başlayan ve bu fikrin hedeflenen bireyler tarafından değer kazanması ile son bulan bir süreçtir (Frambach ve Niels, 2002: 164). Buna göre inovasyon süreci şu aşamalardan oluşmaktadır.

Şekil - 2: İnovasyon Süreci

Fikirlerin Üretimi Aşaması: İnovasyon sürecinin başlayabilmesi için en gerekli şey yenilikçi fikirlendir. Bu yenilikçi fikirlerin oraya çıkabilmesi için yenilik yapmayı gerektirecek bir ihtiyacın varlığı söz konusu olmalıdır. (Tuncel, 2012: 91).

Araştırma Geliştirme Aşaması: İnovasyon sürecinin en önemli parçasıdır. Burada önemli olan şey belirtilen fikirler arasından en değerli olanı seçebilmektir. Bu aşamada; fikir aşamasında toplanan fikirlerin işletmenin amacına ve kaynaklarına uygunluğu, ürünün nasıl üretileceği ve hedeflenen pazarın ne olduğu araştırılır. Bu aşama fikirlerin üretimi aşamasına benzemektedir. Ortaya çıkan fikirler belirli süzgeçlerden geçirilerek bir fikir seçilir. Seçilen fikir firmanın yetenek ve imkânları dâhilinde projelendirilir (Kanber, 2010: 16-17).

Prototip Aşaması: Bu aşamada projelendirilen fikirler, oluşacak yeni ürünün daha ekonomik ve sorunsuz üretilebilmesi amacıyla iş analizinde belirtilen sonuçlara dayanarak prototipler ile sınırlanır. Bu prototipler sayesinde ürün piyasaya sunulduğunda karşılaşılabilecek eksikler önceden tespit edilir (Kulaklı, 2005: 107).

İmalat Aşaması: Bu aşama elde edilen fikirlerin uygulandığı ve üretimin sağlandığı aşamadır. Bu süreç yaparak öğrenme aşaması olarakta belirtilmektedir bu nedenle burada yapılacak hata sayısı yüksek olabilmektedir. Üretimden kaynaklanan sorunlar çözümlendikçe hata sayısı da en aza inecektir (Kanber, 2010: 18).

Ticarileştirme Aşaması: İnovasyon sürecinin son aşamasıdır. Araştırma ve Geliştirme çalışmaları sonucunda elde edilen ürünlerin ve hizmetlerin deneme aşamasından sonra kullanıma sunulması olarak tanımlanmaktadır. Ve şu aşamalardan oluşmaktadır (Karadal ve Türk, 2008: 65); yeni geliştirilen ürünün veya hizmetin patentinin alınması, markasının tescillenmesi, yeni ürün veya hizmetin pazar stratejisinin belirlenmesi, potansiyel müşterilere ürünün faydalarının aktarılması, belirlenen ürünün pazara sunulması ve son olarak satış sonrası teknik hizmetlerin örgütlenmesidir.

İnovasyon hem işletmeler için hem de günümüz ulusal ekonomileri için vazgeçilmez bir hale gelmiştir. İnovasyon yapmanın gerek ülke ekonomilerine ve topluma gerekse işletmelere kazandırdığı birçok avantaj bulunmaktadır (Uzkurt, 2010: 38).

İnovasyonun ülke ekonomilerine ve topluma yönelik avantajlarına bakıldığında toplumun refahını ve yaşam standardını artırır, sürdürülebilir ekonomik büyüme sağlar, kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını sağlar, istihdam artışı, ihracat artışı ve girişimciliğin artmasına fayda sağlar, dışa bağımlılığı azaltır, bölgesel kalkınmaya katkı sağlar (Uzkurt, 2010: 39). İnovasyonun işletmelere yönelik avantajlarına bakıldığında ise verimlilik artışı, rekabet üstünlüğü, karlılık artışı, kalite artışı, maliyetlerde düşüş, pazar payında artış, yeni pazarlar oluşturma, ürün hattında genişleme, yeni pazarlara

girişte kolaylık sağlanması, üretimde tedarikte ve pazarlamada esneklik sağlanması, çalışma şartlarının iyileşmesi vs. birçok avantajı bulunmaktadır (Uzkurt, 2010: 38).

4. GİRİŞİMCİLİK VE İNOVASYON ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bu konu ile ilgili literatür incelendiğinde Miler'e göre girişimciliğin ana unsurları risk alma, proaktivite ve yenilik yapmaktır (Zhao, 2005: 26). Buna bağlı olarak yenilikçilik yalnızca girişimciliğin değil, bütün işletme risklerinin başarı ile sonuçlandırılabilmesi için önemli bir unsur olarak kabul edilmektedir (İrmiş ve Özdemir, 2011: 139). İşletmeler rakipleriyle rekabet edebilmek ve kendilerini geliştirebilmek için yeniliğe ihtiyaç duymak zorundadırlar. Bu bağlamda inovasyon, girişimcilerin vazgeçilmez araçlarından birisidir (Bayındır, 2007: 242). Schumpeter' göre üretim yöntemlerinde meydana gelen gelişmeler, farklı bir tür yeni bileşimden başka bir şey değildir. Schumpeter'in bu ifadesi girişimcinin inovasyona etkisine vurgu yapmaktadır (Mercan vd., 2011: 33).

Girişimcilik ile inovasyon kavramları bir çok açıdan birlikte ele alınmaktadır;

- İnovasyon bir ürünü veya hizmeti pazarlanabilir bir ürün veya hizmete dönüştürme süreci olarak tanımlanırken, inovatif girişimcilik ise belirtilen inovasyon sürecini yönlendirmek olarak tanımlanabilir (Keskin, 2018: 189).
- Yenilikçilik ve girişimcilik birbirini tamamlar. Çünkü yenilikçilik girişimciliğin kaynağıdır. Yenilikçilik ise girişimciliğin gelişmesine izin verir (Elbaz vd., 2013: 10).
- Girişimcilik, büyümeyi arttırmak ve iş kapsamını genişletmek için yeniliği kullanır (Elbaz vd., 2013: 10).
- Girişimci işletmeler için inovasyon bir fırsattır. Sürekli yapılan inovasyon faaliyeti girişimsel başarının bir anahtarı olarak görülmektedir (Akın ve Reyhanoğlu, 2014: 29).
- İnovasyonun kilit unsurları çoğu zaman araştırma geliştirme ve yeni teknolojilerin kullanılmasıdır (Balkienė ve Jagminas, 2010: 35).
- İnovasyonun yaratılması, geliştirilmesi ve ticarileştirilmesi için girişimci bir potansiye sahip olmak gerekmektedir (Balkienė ve Jagminas, 2010: 40).

Buna bağlı olarak inovasyon ve girişimcilik kavramları arasındaki bu ilişki ikisini birlikte analiz etmenin gerekliliğini ortaya koymaktadır (Keskin, 2018: 190-191).

5. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Nicel araştırma yöntemi kullanılan çalışma için olasılıklı örnekleme tekniklerinden basit tesadüfi örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Basit tesadüfi örnekleme yönteminde araştırma evreni içerisinde bulunan öğelerin her birine örnekleme seçilme için eşit şans verilmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2016: 137).

Araştırmanın evrenini Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi'nden 348 işletme bölümü öğrencisi, 373 İktisat bölümü öğrencisi olmak üzere toplamda 721 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde 0,05 anlamlılık düzeyi göz önünde bulundurulmuştur. Çalışma kapsamında eksik ve hatalı veriler çıkarıldıktan sonra 287 katılımcıya ilişkin veri analiz edilmiştir. Çalışmaya ilişkin örnek sayısı Bartlett ve diğerleri tarafından hazırlanan ve literatürde genel kabul gören örneklem büyüklüğü tablosuna göre, 0,05 önem düzeyi için yeterlidir (Bartlett vd., 2001: 48).

Saha araştırması sonucu elde edilen veriler SPSS 22.00 (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı) paket programında elektronik ortama aktarılmış ve analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktararak ilk etapta veri kontrolü yapılmış ve hatalı veriler düzenlenmiştir. İstatistiksel analizler bilgisayar ortamında yapılmıştır. Veriler üzerinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

6. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmaya katılanların sosyo-demografik özelliklerine ve anket sorularına verilen cevapların sosyo-demografik değişkenler açısından karşılaştırılmasına ilişkin bulgular sunulmuştur.

Tablo - 3: Araştırma Kapsamında İncelenen Öğrencilere Ait Sosyo-Demografik Bilgiler

	Değişken	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	198	69,0
	Erkek	83	31,0
Bölüm	İşletme	165	57,5
	İktisat	122	42,5
Sınıf	1.Sınıf	52	18,1
	2.Sınıf	13	4,5
	3.Sınıf	44	15,3
	4.Sınıf	178	62,0
Yaş	18-21	80	27,9
	22-25	197	68,6
	26 ve üzeri	10	3,5
Aylık Gelir	0-500 TL	105	36,6
	501-1000 TL	134	46,7
	1001-1500 TL	18	6,3
	1500 TL ve üzeri	30	10,5
Yaşadığı Yer	Köy-Kasaba	29	10,1
	İlçe	52	18,1
	Şehir	114	39,7
	Büyükşehir	92	32,1
Toplam		287	100,00

Tablo 'da görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrenciler cinsiyetleri açısından dağılımları incelendiğinde 198 (%69)'ünün kadın, 83 (%31)'ünün erkek olduğu görülmektedir. Okudukları bölüm açısından bakıldığında; 165 (%57,5)'inin işletme okuduğu, 122 (%42,5)'sinin iktisat okuduğu görülmektedir. Okudukları sınıf açısından incelendiğinde; araştırmaya katılanların 52 (%18,1)'sinin 1.sınıf öğrencisi, 13 (%4,5)'ünün 2.sınıf öğrencisi, 44 (%15,3)'ünün 3.sınıf öğrencisi, 178 (%62)'inin 4.sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir. Yaşları açısından bakıldığında; araştırmaya katılanların 80 (%27,9)'ünün 18-21 yaş aralığında olduğu, 197 (%68,6)'sinin 22-25 yaş aralığında olduğu ve 10 (%3,5)'unun 26 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin aylık gelirlerine bakıldığında; 105 (%36,6)'inin 0-500 TL arası gelire, 134 (%46,7)'ünün 501-1000 TL arası gelire, 18 (%6,3)'inin 1001-1500 TL arası gelire ve 30 (%10,5)'unun 1500 TL ve üzeri gelire sahip olduğu söylenebilir. Son olarak araştırmaya katılan öğrencilerin yaşadığı yerler dikkate alındığında; 29 (%10,0)'unun köy ve kasabada, 52 (%18,1)'sinin ilçede, 114(%39,7)'ünün şehirde, 92 (%32,1)'isinin ise büyükşehirde yaşadığı gözlenmiştir.

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin dağılımların belirlenmesinden sonra genel katılımcıların girişimcilik ve yenilikçilik düzeyleri ortalamaları belirlenmiştir.

Tablo - 4: Genel Katılımcıların Girişimcilik ve Yenilikçilik Skor Ortalamaları

Değişken	Ortalama
Girisimcilik	137,30
Yenilikçilik	56,6655

Tablo 4'de görüldüğü üzere genel katılımcıların girişimcilik ve yenilikçilik skor ortalamaları göz önünde bulundurulduğunda Tablo 2'den hareketle 137,30 puan ile katılımcıların yüksek girişimcilik düzeyine sahip oldukları, Tablo 3'den hareketle katılımcıların sorgulayıcı oldukları ve düşük yenilikçilik düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

Genel katılımcıların girişimcilik ve yenilikçilik düzeyleri belirlendikten sonra, girişimcilik ve yenilikçilik düzeylerinin demografik değişkenlere göre (Bölüm, Cinsiyet, Sınıf, Yaş) farklılık gösterme durumları analiz edilmiştir. İlk olarak çalışmanın temel amacına uygun olarak katılımcıların girişimcilik düzeylerinin bölümlerine göre farklılık arz etme durumları analiz edilmiştir.

Tablo - 5: Araştırma Kapsamında İncelenen Katılımcıların Girişimcilik Düzeylerinin Bölümlerine Göre Farklılık Arz Edip Etmediğini Gösteren Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Levene Testi		Ortalama Farkı Testi		Ortalamalar
F	Sig.	p	Ortalama Farkı	
0,4	0,527	0,033	5,475	İşletme: 139,63 İktisat: 134,16

Katılımcıların girişimcilik düzeylerinin bölümlerine göre farklılık arz edip etmediğinin analiz edilmesi amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre;

Levene testi $p = 0,527 > 0,05$ olduğu için değişken varyanslarının eşit olduğu varsayılmıştır. Bağımsız örneklem t testi $p = 0,033 < 0,05$ olarak bulunmuştur. İşletme ve iktisat bölümlerinin girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı farklılık vardır. İşletme bölümü öğrencilerinin girişimcilik düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Aynı şekilde katılımcıların yenilikçilik seviyesinin bölümlerine göre farklılık arz edip etmediğinin analiz edilmesi amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmış ancak katılımcıların yenilikçilik düzeylerinin bölümlerine göre farklılık arz etmediği görülmüştür.

Tablo - 6: Araştırma Kapsamında İncelenen Katılımcıların Girişimcilik Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılık Arz Edip Etmediğini Gösteren Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Levene Testi		Ortalama Farkı Testi		Ortalamalar
F	Sig.	p	Ortalama Farkı	Kadın: 135,74
0,451	0,502	0,046	5,133	Erkek: 140,88

Katılımcıların girişimcilik düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık arz edip etmediğinin analiz edilmesi amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre; Levene testi $p = 0,502 > 0,05$ olduğu için değişken varyanslarının eşit olduğu varsayılmıştır. Bağımsız örneklem t testi $p = 0,046 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Kadın ve erkek katılımcıların girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir. Buna bağlı olarak erkek öğrencilerin girişimcilik düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Aynı şekilde çalışma çerçevesinde katılımcıların girişimcilik ve yenilikçilik düzeylerinin sınıflar arasında farklılık arz etme durumu da analiz edilmiş ancak sınıflar arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Son olarak katılımcıların girişimcilik ve yenilikçilik düzeylerinin birbiri ile ilişkili olup olmadığı test edilmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonucuna göre iki değişken arasında korelasyon katsayısı 0,354 olarak bulunmuştur. Buna bağlı olarak iki değişken arasında düşük düzeyde bir ilişki olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde eğitim görmekte olan işletme ve iktisat bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin ve inovasyon becerilerinin analiz edilmesi amacıyla yapılmıştır. Bu çerçevede yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan katılımcıların genel olarak yüksek girişimcilik düzeyine sahip oldukları, inovasyon konusunda ise orta düzey olarak ifade edilebilecek bir seviyede oldukları ifade edilebilir. Çalışmanın temel amacı doğrultusunda öğrencilerin girişimcilik düzeylerinin öğretim gördükleri bölüme göre farklılık arz etme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan ortala testlerinden elde edilen bulgulara göre; işletme bölümü öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin iktisat bölümü öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak katılımcıların yenilikçilik düzeylerinin bölümlerine göre farklılık arz etmediği görülmüştür.

Ayrıca katılımcıların girişimcilik ve yenilikçilik düzeylerinin demografik değişkenlere göre farklılık arz etme durumunun analiz edilmesi amaçlı yapılan analiz bulgularına göre; katılımcıların girişimcilik

düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık arz ettiği sonucu bulunmuş ve erkek öğrencilerin girişimcilik düzeyi daha yüksek olarak elde edilmiştir. Son olarak katılımcıların girişimcilik ve yenilikçilik düzeylerinin birbiri ile ilişkili olup olmadığı test edilmiştir ve yapılan analiz sonucunda iki değişken arasında düşük düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre; bölümün genel müfredatı gereği daha çok işletme yönetimine yönelik dersler olarak eğitim gören ve seçmeli olarak girişimcilik dersi alan İşletme bölümü öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin iktisat bölümü öğrencilerine göre yüksek çıkması eğitim müfredatı içeriğinin ve girişimcilik dersinin etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca hem işletme hem de iktisat bölümü öğrencilerinin inovasyon beceri düzeyinin orta seviye olarak çıkması, söz konusu bölümlerde müfredata inovatif düşüncüyü geliştirecek dersler eklenmesi gerekliliğini gösteren bir sonuç olarak ifade edilebilir. Son olarak; ilgili literatür incelendiğinde yüksek öğretim lisans eğitimi çerçevesinde Girişimcilik dersi alan işletme ve iktisat öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin ve inovasyon becerilerinin incelendiği bir çalışmaya rastlanamamış olmasının çalışmaya özgün bir nitelik kazandırdığı ve alan yazına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir

KAYNAKÇA

- Akalın, Ş. (2009). İnnovation, İnovasyon: Yenileşim. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 483-486.
- Akın, Ö., & Reyhanoğlu, M. (2014). İşletme Büyüklükleri Bağlamında Türkiye'nin İnovasyon Portresi (2002-2008 Dönemi). *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 23-51.
- Altıparmak, M., Nakiboğlu, M. (2005). Fen Bilimleri Eğitimi Lisansüstü Tez Çalışmalarında Uygulanan Nitel ve Nicel Yöntemler. *DEU Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* (17), 355-358.
- Aşkın, A., Nehir, S., & Vural, S. (2011). Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı ve Gelişimi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6(2), 55-72.
- Bal İncebacak, B., Sarışan Tungaç, A., & Yaman, S. (2018). Sınıf Öğretmenlerinin Gözünden Eğitimde Yenilik ve İnovasyon Kavramlarına Bir Bakış: Metafor Analizi. *ESTÜDAM Eğitim Dergisi*, 3(2), 19-29.
- Balkienė, K., & Jagminas, J. (2010). Allusion To Public Policy: Innovative Entrepreneurship. *Public Policy and Administration*, 32-46.
- Ballı, A. (2017). Girişimcilik, Girişimcilik Türleri ve Girişimci Tipolojileri Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(29), 143-166.
- Bartlett, J.E., Kotrlık, J.W., Higgins, C.C. (2001). Organizational Research: Determining Appropriate Sample Size in Survey Research, *Information Technology, Learning, and Performance Journal*, 19 (1), 43-50.
- Bayındır, S. (2007). Yenilik Çalışmalarında Dış Kaynak Kullanımı. *Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı*, 241-250.
- Bodur, G. (2018). Hemşirelik Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik (İnovasyon) Düzeyleri ile Girişimcilik Eğilimleri Arasındaki İlişki. *15. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi*, (s. 139-148). Eskişehir.
- Cevher, E. (2016). Yenilikçi Girişimciliğin Geliştirilmesinde Girişimcilik Eğitiminin Önemi: Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17(37).
- Çatı, K. (2016). *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Doğan, S. (2010). *Avrupa Birliği'nin Girişimcilik Politikası Kobi Yaklaşımı ve Türkiye*. İstanbul, Türkiye: Altınoluk Yayın San. A.Ş.
- Elbaz, J., Binkour, M., & Majdouline, I. (2013). Innovation and Entrepreneurship: An Empirical Study of Moroccan Firms. 1-23.
- Frambach, R., & Niels, S. (2002). Organizational İnnovation Adoption A multi-level Framework of Determinants and Opportunities for Future Research. *Journal of Business Research*, 163-176.
- Gümül, F., Çalık, A., & Kurt, H. (2017). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini

İncelemeye Yönelik Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 91-107.

Gümüšoğlu, Ş., & Karaöz, B. (2014). Tarihsel Süreçte Girişimcilik:Muğla Örneği. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 97-116.

Haji, K. (2018). İşletme ve Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik ve İnovasyon Becerilerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi:Türkiye ve Irak Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Muhasebe Bilim Dalı.

İlter, B. (2016). Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunların Çözümünde Dinin Rolü: AFİKAD Örneği. Türkiye: Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF, Uluslararası Ticaret ve Finansman.

İrmiş, A., & Özdemir, L. (2011). Girişimcilik ve Yenilik İlişkisi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 139-161.

İşcan, Ö., & Kaygın, E. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 443-462.

Kanber, S. (2010). İmalat Sanayisinde İnovasyon:Sanayi Kuruluşlarında İnovasyon Aktivitelerinin İnovasyon Performansı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekonometri Anabilim Dalı.

Karadal, F., & Türk, M. (2008). İşletmelerde Teknoloji Yönetiminin Geleceği. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1(1), 59-71.

Keskin, S. (2018). Girişimcilik ve İnovasyon Arasındaki İlişki. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(13), 186-193.

Kılıçer, K., & Odabaşı, H. (2010). Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ): Türkçeye Uyarlama, Gerçeklik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 150-164.

Korkmaz, S. (2000). Girişimcilik ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Hacettepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 18(1), 163-179.

Kulaklı, A. (2005). Yeni Ürün Geliştirme Sürecinde Bilgi Paylaşımının Önemi ve Bir Uygulama. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 4(8), 99-114.

Küçük, O. (2017). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Mercan, B., Göktaş, D., & Gömlüksiz, M. (2011). AR-GE Faaliyetleri ve Girişimcilerin İnovasyon Üzerindeki Etkileri: Patent Verileri Üzerinde Bir Uygulama. *PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 7(2), 27-44.

Naktiyok, A., & Timuroğlu, M. (2009). Öğrencilerin Motivasyonel Değerlerinin Girişimcilik Niyetleri Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(3), 85-103.

Padem, H., Konaklı, Z., & Göksu, A. (2012, 07). *Araştırma Yöntemleri, SPSS Uygulamalı*. ResearchGate: <https://www.researchgate.net/publication/265515272> (Erişim Tarihi: 01.07.2020)

Raab, G., Stedham, Y., & Neuner, M. (2005). Entrepreneurial Potential: An Exploratory Study of Business Students in the U.S. and Germany. *Journal of Business and Management*, 11(2), 71-88.

Salako, M., & Yusuf, S. (2016). Cost Accounting: A Pivotal Factor of Entrepreneurial Success. *Munich Personal RePEc Archive*.

Soylu, A., & Öztürk Göl, M. (2010). Yönetim İnovasyonu. *Sosyoekonomi*, 113-130.

Şahbaz, A. (2017). İnovasyon ve Girişimcilik Kavramlarının Karşılıklı Etkileşimi. *Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 20-38.

Tamer, M. (2009, 01 07). *Kul Sıkışmayınca Hızır Yetişmez*. 11 14, 2019 tarihinde Milliyet Gazetesi: <http://www.milliyet.com.tr/yazarlar/meral-tamer/kul-sikismayınca-hizir-yetismezi-1043810> adresinden alındı

Tikici, M., & Aksoy, A. (2009). *Girişimcilik ve Küçük İşletmeler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Cılık.

Top, S. (2006). *Girişimcilik Keşif Süreci*. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Tuncel, C. (2012). *İnovasyon Sistemleri ve Ekonomik Gelişme*. Bursa: Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi Yayınları.

Türnüklü, A. (2001). Eğitim Bilim Alanında Aynı Araştırma Sorusunu Yanıtlamak İçin Farklı Araştırma Tekniklerinin Birlikte Kullanılması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 8-13.

Uluyol, O. (2013, Aralık). Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 349-372.

Uzkurt, C. (2010, 07-08). İnovasyon Yönetimi: İnovasyon Nedir, Nasıl Yapılır ve Nasıl Pazarlanır? Ankara: Ankara Sanayi Odası Yayın Organı.

Yılmaz, C., Urdaletova, A., Özdil, T., & Gülçiçek Tolun, B. (2018). Girişimcilik Dersinin Kırgızistan ve Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerine Etkisi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 25(3), 655-675.

Yılmaz, E., & Sünbül, A. (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 195-203.

Zhao, F. (2005). Exploring the Synergy Between Entrepreneurship and İnnovation. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 11(1), 25-41.